

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль район Советы
КАРАРЫ**

2020 елның 7 сентябре

№ 277

Беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алу турында муниципаль вазыйфаларны биләүче затларның һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының муниципаль хезмәткәрләре тарафыннан аларның хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә, бүләкне тапшыруга һәм бәяләүгә, бүләкне сатуга (сатып алуга) һәм аны гамәлгә ашырудан кергән акчаларны күчерүгә бәйле хәбәр итү тәртибе турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясе законы, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Федераль законы, «Вазыйфаи нигезләмәләре яисә аларның хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүләре, бүләкне бирү һәм бәяләү, бүләкне реализацияләүдән (сатып алудан) һәм аны гамәлгә ашырудан кергән акчаларны исәпләү турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 9 гыйнварындагы 10 номерлы карары, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2014 елның 28 декабрэндәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы белән Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы советы **КАРАР ЧЫГАРДЫ:**

1. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алу турында муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар һәм муниципаль

хезмәткәрләр тарафыннан хәбәр ителүе турындагы Нигезләмәне алар хезмәт (вазыйфай) бурычларын үтәүгә, бүләкне тапшыруга һәм бәяләүгә, бүләкне реализацияләүгә (сатып алуга) һәм реализацияләүдән алынган акчаларны исәпләүгә бәйле булган башка рәсми чаралар (1 нче кушымта) белән расларга.

2. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының бәяләү комиссиясе турындагы Нигезләмәне (2 нче кушымта) расларга.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы башлыгы урынбасарына Г. Ә. Габидуллинга йөкләргә.

**Кама Тамагы
муниципаль районы Башлыгы,
Кама Тамагы
муниципаль районы Советы рәисе**

Н.А.Вазыйхов

Татарстан Республикасы Кама
Тамагы муниципаль районы
Советыны 2020 елның 7 сентябре
277 номерлы карарына 1 нче
кушымта

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләре һәм муниципаль вазыйфаларын биләүче затларның беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм катнашулары хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә бәйле башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алу, бүләк тапшыру һәм бәяләү, аны сату (сатып алу) һәм реализацияләүдән кәргән акчаларны күчерү тәртибе турында хәбәр итү тәртибе хакында Нигезләмә

1. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләре һәм муниципаль вазыйфаларын биләүче затлар тарафыннан, бер чараларына, хезмәт командировкаларына һәм аларның хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә бәйле башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алу турында хәбәр итү тәртибен, бүләкне тапшыру һәм бәяләү, аны тормышка ашыру (сатып алу) һәм реализацияләүдән кәргән акчаларны күчерү тәртибен билгели.

2. Әлеге нигезләмә максатлары өчен түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

«беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә алынган бүләк» - муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль вазыйфаларны физик (юридик) затлардан бүләкләүне гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан тапшырылган бүләк, алар үзләренә тапшырылган вазыйфаи (вазыйфаи) бурычларыннан чыгып яисә хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүдән чыгып башкаралар, беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар кысаларында күрсәтелгән чараларда катнашучыларга үзләренә хезмәт (вазыйфаи) бурычларын, чәчәкләрен һәм кыйммәтле бүләкләрен бүләкләү (бүләкләү) рәвешендә тапшырылган канцелярия йөкләмәләреннән тыш);

«беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм анда катнашу хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә бәйле башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алу» - муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан шәхсән яисә физик (юридик) затлардан вазыйфаи регламентта (вазыйфаи инструкциядә) каралган эшчәнлекне гамәлгә ашыру кысаларында, шулай ук федераль законнарда һәм күрсәтелгән затларның һөнәри хезмәт һәм хезмәт эшчәнлегә үзенчәлекләрен билгеләүче башка норматив актларда билгеләнгән очракларда хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә бүләк алу.

3. Муниципаль хезмэткэрлэр, муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар үзләренең вазыйфаи хәле яисә аларның хезмэт (вазыйфаи) бурычларын үтәве белән бәйле рәвештә физик (юридик) затлардан бүләкләр алырга хокуклы түгел, моңа беркетмә чараларына, хезмэт командировкаларына һәм үзләре хезмэт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә бәйле башка рәсми чараларга бәйле рәвештә алынган бүләкләр керми.

4. Муниципаль хезмэткэрлэр, муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар әлеге нигезләмәдә каралган тәртиптә беркетмә чараларына, хезмэт командировкаларына һәм катнашулары аларның хезмэт (вазыйфаи) бурычларын үтәвенә бәйле башка рәсми чараларга, муниципаль орган, фонд яисә күрсәтелгән затлар муниципаль хезмәтне узган яисә хезмэт эшчәнлеген башкарган башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алуның барлык очраклары турында хәбәр итәргә тиеш.

5. Беркетмә чараларына, хезмэт командировкаларына һәм хезмэт (вазыйфаи) бурычларын үтәүгә бәйле башка рәсми чараларга бәйле рәвештә бүләк алу турында хәбәрнамә (алга таба - хәбәрнамә) (1 нче кушымта) Кама Тамагы муниципаль районы Советы аппараты житәкчесе исеменә бүләк алынган көннән алып 3 эш көннәннән дә соңга калмыйча тапшырыла. Хәбәрнамәгә бүләк бәясен раслый торган документлар (алар булган очракта) теркәлә (касса чек, товар чек, бүләк түләү (сатып алу) турында башка документ).

Бүләк хезмэт командировкасы вакытында алынган очракта, хәбәрнамә бүләк алган зат хезмэт командировкасыннан кайткан көннән алып 3 эш көннәннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

Әлеге пунктның беренче һәм икенче абзацларында күрсәтелгән срокларда хәбәр бирү мөмкин булмаганда, муниципаль вазыйфаны биләүче затка, хезмәткэргә, хезмәткэргә бәйле булмаган сәбәп аркасында, ул аны бетергәннән соң икенче көннәннән дә соңга калмыйча тапшырыла.

6. Хәбәрнамә 2 нөсхәдә төзелә, аларның берсе хәбәрнамә тапшырган затка теркәлү турында тамга белән кайта, икенче нөсхә бухгалтерлык хисабы турындагы законнар нигезендә төзелгән муниципаль орган активларын керү һәм алу буенча комиссиягә жибәрелә (алга таба - комиссия).

7. Бәясе документлар белән раслана һәм 3 мең сумнан артып китә торган яисә аны алган хезмәткэргә аның бәясе билгесез булган бүләк Кама Тамагы муниципаль районы Советының гомуми бүлегенә тапшырыла, ул аны кабул итү-тапшыру акты буенча саклауны исәпкә ала (2 нче кушымта) хәбәрнамәне тиешле теркәү журналында теркәгән көннән алып 5 эш көннәннән дә соңга калмыйча - исәпкә алу китабы (3 нче кушымта).

8. Муниципаль хезмәткэргә, муниципаль вазыйфаларны биләүче зат тарафыннан аның хакына бәйсез рәвештә алынган бүләк шушы Нигезләмәнең 7 пунктында каралган тәртиптә саклауга тапшырылырга тиеш.

9. Кабул итү-тапшыру акты буенча бүлэкне тапшырганчы бүлэкне югалткан яисә зарарлаган өчен Россия Федерациясе законнары нигезендә бүлэкне алган зат жаваплы була.

10. Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә бүлэкне бухгалтерлык исәбенә алу максатларында аның бәясен билгеләү бүлэкне исәпкә алу датасына гамәлдә булган базар бәясеннән яисә бәяләү комиссиясе кирәк булганда, чагыштырма шартларда шундый матди кыйммәткә бәяләрдән чыгып башкарыла. Базар бәясе турындагы белешмәләр документаль яктан раслана, ә документаль раслану мөмкин булмаганда - эксперт юлы белән. Бүлэк аның бәясен 3 (өч) мең сумнан артмаган очракта бүлэк кире кайтару акты буенча тапшырган затка (4 нче кушымта) кайтарыла.

11. Вәкаләтле структур бүлекчә бухгалтерлык исәбенә кабул ителгән бүлэкне билгеләнгән тәртиптә кертүне тәмин итә, аның бәясе 3 мең сумнан артып китә, муниципаль мөлкәт реестрына.

12. Муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар бүлэкне тапшырган көннән алып ике айдан да соңга калмыйча аны яллаучы (эш бирүче) вәкиле исеменә тиешле гариза (5 нче кушымта) жибәреп, сатып алырга мөмкин.

13. Вәкаләтле структур бүлекчә әлеге нигезләмәнең 12 пунктында күрсәтелгән гариза кәргән көннән алып 3 ай эчендә бүлэкнең бәясен сатуны (сатып алуны) оештыра һәм гариза биргән затка язма рәвештә хәбәр итә, шуннан соң бер ай дәвамында мөрәжәгать итүче бәяне бәяләү нәтижәсендә билгеләнгән бүлэкне сатып ала яисә сатып алудан баш тарта.

14. Әлеге нигезләмәнең 12 пунктында күрсәтелгән гариза үзенә карата килмәгән бүлэк муниципаль орган эшчәнлеген тәмин итү өчен бүләктән файдалануның максатчанлыгы турында комиссия бәяләмәсен исәпкә алып, муниципаль орган тарафыннан файдаланылырга мөмкин.

15. Бүлэкне муниципаль орган житәкчесе тиешенчә файдаланмаган очракта, бүлэкне гамәлгә ашыру һәм аның бәясен вәкаләтле муниципаль органнар һәм оешмалар тарафыннан Россия Федерациясе законнарында каралган тәртиптә сату уздыру юлы белән гамәлгә ашыру (сатып алу) өчен бәяләү уздыру турында карар кабул ителә.

16. Әлеге нигезләмәнең 13 һәм 15 пунктларында каралган бүлэкне гамәлгә ашыру (сатып алу) өчен бүлэк бәясен бәяләү Россия Федерациясенең бәяләү эшчәнлегенә турындагы законнары нигезендә бәяләү эшчәнлегенә субъектлары тарафыннан гамәлгә ашырыла.

17. Бүлэк сатып алынмаган яисә сатылмаган очракта, Кама Тамагы муниципаль районы Советы аппараты житәкчесе бүлэкне кабат сату турында, йә

аны хэйрия оешмасы балансына түлэүсез тапшыру турында, йэ аны Россия Федерациясе законнары нигезендэ юкка чыгару турында карар кабул итэ.

18. Бүлэктэ реализациялэүдэн (сатып алудан) алынган акчалар Россия Федерациясенэң бюджет законнарында билгелэнгэн тэртиптэ Кама Тамагы муниципаль районы бюджеты керемэнэ күчерелэ.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль вазыйфаларын биләүче затлар һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләре тарафыннан хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәү, бүләкне тапшыру һәм бәяләү, реализацияләү (сатып алу) һәм аны реализацияләүдән кәргән акчаларны күчерү турындагы Нигезләмәгә 1 нче кушымта

Бүләк алу турында хәбәрнамә

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Советы аппараты житәкчесенә

_____ (Ф.И.А., били торган вазыйфа)

Бүләк алу турында хәбәрнамә " _____ " _____ 20 __ .

Алу турында хәбәр итәм _____

(алу датасы)

_____ (беркетмә чарасының исеме, хезмәт командировкасы, башка рәсми чара, урын һәм уздыру датасы)

Бүләк исеме	Характеристика подарка, аның тасвирламасы	Әйберләр саны	Бәясе сумнарда
1. 2. 3. Барлығы			

Кушымта: _____ битләр саны _____ .

(документның исеме)

Хәбәрнамәне биргән зат

зат _____

(имза) _____ (имзаны расшифровкалау)

" _____ " _____ 20 __ .

Хәбәрнамәне кабул иткән

зат _____ " ____ " _____ 20 __ .
(имза) (имзаны расшифровкалау)

Теркәү журналында хәбәрнамәләрне теркәү

№ _____ " ____ " _____ 20 __ ел

Бүлэк бәясен раслый торган документлар булганда тутырыла

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль вазыйфаларын биләүче затлар һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләре тарафыннан хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәү, бүләкне тапшыру һәм бәяләү, реализацияләү (сатып алу) һәм аны реализацияләүдән кәргән акчаларны күчерү турындагы Нигезләмәгә 2 нче кушымта

Муниципаль хезмәткәрләрнең һәм муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче затларның беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә алынган бүләкләрне кабул итү-тапшыру АКТы № _____ 20 _____ г.

Россия Федерациясе Граждан кодексының 575 маддәсенә 2 өлешен үтәү йөзеннән һәм 25.12.2008 № 273-ФЗ “Коррупциягә каршы торында”гы Федераль законны үтәп, _____

_____ (Ф.И.А., муниципаль хезмәткәр яисә муниципаль вазыйфаны даими нигездә биләүче зат вазыйфасы)

элегә акт нигезендә, ә Кама Тамагы муниципаль районы Советының гомуми бүлегенә матди җаваплы хезмәткәре тапшыра

_____ (Ф.И.О., гомуми бүләк хезмәткәре вазыйфасы)

тапшыру объектын баланска кабул итә*:

_____,
_____,
ул алган _____.

_____ (чара һәм дата)

№№ т/б	Тапшыру объекты исеме*	Тапшыру объектының урнашуы	Тапшыру объектының (паспорты, тех.	Тапшыру объекты бәясе буенча мәгълүматлар**	Башкасы
--------	------------------------	----------------------------	------------------------------------	---	---------

		Тапшырганда	документлар) мөһим характеристикала ры	Бәясе, сум.	
1	2	3	4	5	6

Әлеге акт бер үк юридик көчкә ия ике нөсхәдә төзелгән.

Якларның имзалары

Тапшырдым:

Кабул итте:

_____/_____/

(имза)

(имзаның расшифровкасы)

_____/_____/

(имзасы)

(имзаның шифровкасы)

_____ 20__ ел

М.У.

*Тапшыру объекты - товарлар, эш, хезмәт күрсәтүләр

** Тапшыру объектының бәясе - бүләк бәясен раслый торган документлар булмаган очракта, бәя бәяләү комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль вазыйфаларын биләүче затлар һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләре тарафыннан хезмәт (вазыйфай) бурычларын үтәү, бүләкне тапшыру һәм бәяләү, реализацияләү (сатып алу) һәм аны реализацияләүдән кәргән акчаларны күчерү турындагы Нигезләмәгә 4 нче кушымта

Бүләкне кире кайтару АКТЫ

"__" _____ 20__ ел.

№ _____

Кама Тамагы муниципаль районы Советының гомуми бүлегенең матди яктан җаваплы хезмәткәре _____

_____
(Ф.И.О., гомуми бүлек хезмәткәре вазыйфасы)

Россия Федерациясе Граждан кодексы һәм «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, шулай ук

_____ бәяләү комиссиясе утырышы беркетмәсе нигезендә кире кайтара

_____
(Ф.И.О., муниципаль хезмәткәр яисә муниципаль вазыйфа биләүче зат вазыйфасы)

20__ елның "__" ____ кабул итү-тапшыру акты буенча тапшырылган бүләк

Тапшырды

Кабул итте

_____/_____/_____
(имза) (имзаның расшифровкасы)

_____/_____/_____
(имза) (имзаның расшифровкасы)

"__" _____ 20__ ел.

"__" _____ 20__ ел.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль вазыйфаларын биләүче затлар һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы муниципаль хезмәткәрләре тарафыннан хезмәт (вазыйфаи) бурычларын үтәү, бүләкне тапшыру һәм бәяләү, реализацияләү (сатып алу) һәм аны реализацияләүдән кәргән акчаларны күчерү турындагы Нигезләмәгә 5 нче кушымта

_____
_____,
_____,
(Ф.И.А., били торган вазыйфа)

ГАРИЗА

Россия Федерациясе Граждан кодексының 575 маддәсенә 2 өлеше һәм "Коррупциягә каршы торы турында" 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә мин алган әйберләргә кабул итүгезне сорыйм

_____
(беркетмә чарасының исеме, хезмәт командировкасы, башка рәсми чара)

түбәндәге бүләкләр:

№ т/б	Бүләк исеме	Бүләкнең характеристикасы, аның тасвирламасы	Әйберләр саны	бәясе сумнарда <*>
1				
2				
3				
4				
Барлыгы				

<*> Бүләк бәясен раслый торган документлар булганда > тутырыла.

" " _____ 20__ ел

Имза

Татарстан Республикасы 2020 елның
7 сентябре 277 номерлы муниципаль
районы Советы карарына 2 нче
кушымта

Кама Тамагы муниципаль районының бәяләү комиссиясе турында НИГЕЗЛӘМӘ

1. Гомуми нигезләмәләр

Бәяләү комиссиясе (алга таба - Комиссия) жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре һәм муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан тапшырылган бүләкләрнең бәясен билгеләү максатында төзелә.

2. Комиссия эшчәнлеген оештыру

2.1. Комиссия Кама Тамагы муниципаль районы башлыгы карары белән төзелә. Комиссия комиссия рәисеннән, рәис урынбасарыннан, секретареннан һәм әгъзаларыннан тора.

2.2. Комиссия рәисе комиссияне житәкли һәм аның эшен оештыра. Комиссия рәисе булмаган очракта, аның бурычлары комиссия рәисе урынбасарына йөкләнә.

2.3. Комиссия секретаре бүләкне бәяләү өчен кирәкле бөтен документларны әзерли, комиссия әгъзаларын утырышка чакыруны тәмин итә.

2.4. Комиссия утырышлары кирәк саен уздырыла. Утырышлар, әгәр анда комиссия әгъзаларының 50%тан артыгы катнашса, хокуклы дип санала.

2.5. Бәяләү барышында бәяләнүче бүләкнең (бәяләү объектының) тасвирламасы төзелә, анда аның тәфсилле тасвирламасы һәм аермалы билгеләре (саны, күләме, авырлыгы, төсе һ.б.) күрсәтелә. Бәяләү булган бүләкне базар бәясеннән шундый ук товар белән чагыштыру юлы белән башкарыла (кирәкле очракта конвертация бүләкне бәяләү көненә курс буенча бара). Аналог сайлаганда өстенлек шул ук товарга бирелә, бәяләү объекты кебек үк, шул ук илдә һәм шул ук илдә чыгарылган. Бәягә шул дәрәжәдә төзәтмәләр кертелергә мөмкин, ул шундый ук бәядән аерыла (тузуны, комплектацияләрне исәпкә алып һ.б.).

2.6. Бүләк тарихи яисә мәдәни кыйммәткә ия булган яисә бүләкне бәяләү аның уникальлеге аркасында кыенлашкан очракта, аны бәяләү өчен тиешле профильдәге югары квалификацияле белгечләр арасыннан экспертлар жәлеп ителергә мөмкин.

2.7. Комиссиянең экспертларны жәлеп итү һәм башка оештыру мәсьәләләре буенча карары, әгәр аның өчен утырышта катнашучы күпчелек комиссия әгъзалары

тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала. Тавыш бирү тигез тәмамланса, комиссия рәисенең тавышы хәлиткеч була.

2.8. Бәяләү барышында бүләк утырыш беркетмәсе алып барыла. Бүләкне бәяләү нәтижәләре комиссия бәяләмәсе белән рәсмиләштерелә, ул жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре һәм муниципаль вазыйфаларны даими нигездә биләүче затлар тарафыннан алынган бүләкләрне кабул итү-тапшыру актына беркетмә чараларына, хезмәт командировкаларына һәм башка рәсми чараларга бәйле рәвештә теркәлә.